

Μόνο με Ηλεκτρονική Ταχυδρόμηση

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΩΝ
ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ**

Αθήνα, 8 Ιουλίου 2016
Α.Π. 22579

Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 27
Ταχ. Κώδικας: 10183, Αθήνα
Πληροφορίες: Δρ.Αντώνιος Καρβούνης
Τηλέφωνο: 213 136 4710
Φαξ: 213 136 4 713
E-mail: a.karvounis@ypes.gr
antonioskarvounis@gmail.com

Προς:

- 1) Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
Δ/σεις Διοίκησης**
- 2) Δήμους και Περιφέρειες της
Χώρας**

**ΘΕΜΑ: Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα LIFE: Πρόσκληση υποβολής
προτάσεων 2016**

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την πρόσκληση υποβολής προτάσεων για το 2016 στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE για τη χρηματοδότηση έργων δράσης για το κλίμα και το περιβάλλον.

1. Γενικά

Οι περιβαλλοντικοί πόροι είναι άνισα κατανομημένοι ανά την Ένωση, αλλά τα οφέλη τους αφορούν και γίνονται αισθητά από την Ένωση ως σύνολο. Η υποχρέωση που έχει η Ένωση να διατηρεί τους πόρους αυτούς προϋποθέτει τη συνεκτική εφαρμογή των αρχών της αλληλεγγύης και του επιμερισμού των ευθυνών, πράγμα που συνεπάγεται ότι ορισμένα περιβαλλοντικά και κλιματικά προβλήματα της Ένωσης αντιμετωπίζονται καλύτερα σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Από το 1992, τα προγράμματα LIFE έχουν διαδραματίσει ουσιώδη ρόλο για τη βελτίωση της αλληλεγγύης και του επιμερισμού ευθυνών όσον αφορά τη διατήρηση του κοινού αγαθού που συνίσταται στο περιβάλλον και το κλίμα της Ένωσης. Το πρόγραμμα LIFE αναμένεται να συνεχίσει να διαδραματίζει το ρόλο αυτό. Με δεδομένα τα χαρακτηριστικά και το μέγεθός του, το πρόγραμμα LIFE δεν μπορεί να επιλύσει όλα τα περιβαλλοντικά και κλιματικά προβλήματα. Στόχος του είναι να γίνει καταλύτης για την προώθηση αλλαγών στην ανάπτυξη και υλοποίηση πολιτικών, παρέχοντας και διαδίδοντας λύσεις και βέλτιστες πρακτικές για την επίτευξη των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων αλλά και προωθώντας καινοτόμες τεχνολογίες όσον αφορά το περιβάλλον

και την αλλαγή του κλίματος. Κατά την προσπάθεια αυτή, το Πρόγραμμα LIFE θα στηρίξει την υλοποίηση του γενικού ενωσιακού προγράμματος δράσης για το περιβάλλον έως το 2020 «Ευημερία εντός των ορίων του πλανήτη μας» («7ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον»).

Σε αυτό το πλαίσιο, οι γενικοί στόχοι το Προγράμματος LIFE είναι οι ακόλουθοι:

- Να συμβάλλει στη στροφή προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, με αποδοτικότητα των πόρων και ανθεκτικότητα στην αλλαγή του κλίματος, στην προστασία και στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, καθώς και στην ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένης της στηρίξεως του δικτύου Natura 2000, και στην αντιμετώπιση της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων.
- Να βελτιώσει την ανάπτυξη, την υλοποίηση και την επιβολή της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης καθώς και να ευνοήσει και να προωθήσει την ολοκλήρωση και την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων σε άλλες πολιτικές της Ένωσης και στην πρακτική του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, μεταξύ άλλων και μέσω της αύξησης των δυνατοτήτων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.
- Να υποστηρίξει τη βελτίωση της περιβαλλοντικής και κλιματικής διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, των ΜΚΟ και τοπικών παραγόντων.
- Να υποστηρίξει την υλοποίηση του 7^{ου} Περιβαλλοντικού Προγράμματος Δράσης.

Επιδιώκοντας τους εν λόγω στόχους, το πρόγραμμα LIFE θα συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη και στην επίτευξη των στόχων και σκοπών της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», του 7^{ου} Περιβαλλοντικού Προγράμματος Δράσης και άλλων ευρωπαϊκών στρατηγικών και σχεδίων σχετικών με περιβάλλον και κλιματική αλλαγή. Το νέο Πρόγραμμα LIFE με δύο υποπρογράμματα: ένα για το Περιβάλλον και άλλο για τη Δράση Κλίμα θα προωθήσει τους πιο πάνω γενικούς στόχους. Σημειώνεται ότι η δημιουργία του υποπρογράμματος για τη Δράση Κλίμα αναβαθμίζει την πρώην θεματική ενότητα της “κλιματικής αλλαγής” στα πλαίσια της Περιβαλλοντικής Πολιτικής και του μέρους της Διακυβέρνησης του LIFE+ . Το μέρος του «Περιβάλλοντος» του νέου προγράμματος καλύπτει τρεις τομείς προτεραιότητας: περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων; φύση και βιοποικιλότητα; και περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση. Το μέρος της “Δράσης για το Κλίμα» καλύπτει τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής: την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση. Το πρόγραμμα αποτελείται επίσης από μια νέα κατηγορία έργων, που χρηματοδοτούνται από κοινού, και τα οποία θα λειτουργήσουν σε μεγάλη περιφερειακή κλίμακα. Τα έργα αυτά θα έχουν ως στόχο την υλοποίηση της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής και να ενσωματωθούν καλύτερα σε άλλους τομείς πολιτικής.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 3,456,655,000 ευρώ με το ποσοστό της κοινοτικής επιδότησης να κυμαίνεται μεταξύ 55-100%.

2. Στόχος της πρόσκλησης

Η πρόσκληση καλύπτει προτάσεις και για τα δύο υπο-προγράμματα του LIFE (Περιβάλλον και Δράση για το Κλίμα) για «παραδοσιακά» έργα, προπαρασκευαστικά έργα, ολοκληρωμένα (integrated) έργα, έργα τεχνικής βοήθειας και έργα ενίσχυσης των ικανοτήτων.

3. Επιλέξιμες δράσεις

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την παρούσα πρόσκληση επιδοτούνται τα κάτωθι έργα:

- τα «παραδοσιακά έργα» που καλύπτουν τις κάτωθι θεματικές προτεραιότητες:
  - Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων.
  - Φύση και Βιοποικιλότητα.
  - Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση (υπο-πρόγραμμα για το περιβάλλον).
  - Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής.
  - Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.
  - Κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση (υπο-πρόγραμμα για δράση για το κλίμα).

Τα προτεινόμενα «παραδοσιακά» έργα μπορούν να έχουν τις κάτωθι μορφές:

- ❖ πιλοτικά έργα·
  - ❖ έργα επίδειξης·
  - ❖ έργα βέλτιστων πρακτικών·
  - ❖ ολοκληρωμένα έργα·
  - ❖ έργα τεχνικής βοήθειας·
  - ❖ έργα οικοδόμησης δυναμικού·
  - ❖ προπαρασκευαστικά έργα·
  - ❖ έργα πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης·
  - ❖ οποιαδήποτε άλλα έργα απαιτούνται για την επίτευξη των γενικών στόχων.
- τα «προπαρασκευαστικά έργα» που ορίζονται κυρίως από την Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη για να υποστηρίξουν συγκεκριμένες ανάγκες για την ανάπτυξη και υλοποίηση της περιβαλλοντικής ή κλιματικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης.
  - τα «έργα τεχνικής βοήθειας» που παρέχουν, μέσω επιχορηγήσεων για δράση, χρηματοδοτική στήριξη για να βοηθηθούν οι αιτούντες να καταρτίσουν ολοκληρωμένα έργα, και ειδικότερα να διασφαλισθεί ότι αυτά τα έργα συμμορφώνονται με τον χρονισμό, τις τεχνικές και τις οικονομικές απαιτήσεις του προγράμματος LIFE σε συντονισμό με τους πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης,

του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, του Ταμείου Συνοχής, του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας, με σκοπό τη δημιουργία συνεργειών, κυρίως στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων έργων, και την υποστήριξη της χρησιμοποίησης λύσεων, μεθόδων και προσεγγίσεων που αναπτύσσονται βάσει του προγράμματος LIFE.

- τα «ολοκληρωμένα έργα» που υλοποιούν σε εκτεταμένη εδαφική κλίμακα, ιδίως περιφερειακή, πολυ-περιφερειακή, εθνική ή διεθνική κλίμακα, στρατηγικές ή έργα για το περιβάλλον ή το κλίμα, κυρίως στους τομείς της φύσης, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων της διαχείρισης του δικτύου Natura 2000, των υδάτων, των αποβλήτων, του αέρα και του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται η συμμετοχή των ενδιαφερομένων και προωθείται ο συντονισμός με τουλάχιστον μία ακόμη σχετική ενωσιακή, εθνική ή ιδιωτική χρηματοδοτική πηγή και η ενεργοποίησή της, όπως απαιτείται από συγκεκριμένη νομοθεσία της Ένωσης για το περιβάλλον ή το κλίμα, τα οποία αναπτύσσονται δυνάμει άλλων πράξεων της Ένωσης ή αναπτύσσονται από τις αρχές κρατών μελών.

4. Επιλέξιμοι φορείς

Οι δυνητικοί δικαιούχοι, νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, μη-κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορούν να υποβάλλουν πρόταση μόνοι τους (coordinating beneficiary), ενώ ενθαρρύνεται η συνεργασία ενός ή περισσότερων φορέων είτε ως εταίροι (associated beneficiaries) είτε ως συγχρηματοδότες (co-financer) εφόσον παρέχουν προστιθέμενη αξία στο έργο, ενισχύοντας την υλοποίηση της πρότασης ή την προώθηση του ιδιαίτερου χαρακτήρα, την ευρωπαϊκή διάσταση, τον αντίκτυπο και τη διάδοση των αποτελεσμάτων του έργου. Ιδιαίτερως λαμβάνονται υπόψη τα εξής, όσον αφορά το χαρακτήρα των έργων και τη σύσταση ενός εταιρικού σχήματος:

- έργα διεθνικά που συμβάλλουν στην ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας για την εξασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος και την επίτευξη των κλιματικών στόχων
- συνέργειες φορέων του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, που συμβάλλουν στη βιωσιμότητα των αποτελεσμάτων του έργου
- έργα που ενθαρρύνουν τη συνεργασία φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης, εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών, ΜΚΟ και τοπικών οικονομικών και κοινωνικών οργανώσεων.

5. Προϋπολογισμός

Ο προϋπολογισμός της παρούσας πρόσκλησης ανέρχεται συνολικά στα 337.536.184 εκατ. ευρώ εκ των οποίων τα 273.936.184εκ. ευρώ αφορούν το υπο-πρόγραμμα για το περιβάλλον και τα 63.600.000 εκ. ευρώ αφορούν το υπο-πρόγραμμα για το κλίμα. Το ποσοστό της ενωσιακής επιδότησης ξεκινά από 50% και παρόλο που το 60% θεωρείται το ανώτατο ποσοστό ενίσχυσης του προγράμματος, σε ειδικές περιπτώσεις μπορεί να φτάσει το 75%.

6. Προθεσμίες υποβολής προτάσεων

Είδη έργων	Ημερομηνία υποβολής προτάσεων
<i>Έργα Τεχνικής Βοήθειας</i>	15 Σεπτεμβρίου 2016
<i>Ολοκληρωμένα Έργα</i>	26 Σεπτεμβρίου 2016 (υποβολή concept note) 15 Μαρτίου 2017 (υποβολή πλήρης αίτησης για τα έργα του Περιβάλλοντος) 15 Απριλίου 2017 (υποβολή αίτησης για τα έργα της Κλιματικής Αλλαγής)
<i>Παραδοσιακά Έργα</i>	
➤ Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής	7 Σεπτεμβρίου 2016
➤ Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	7 Σεπτεμβρίου 2016
➤ Κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση	7 Σεπτεμβρίου 2016
➤ Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων	12 Σεπτεμβρίου 2016
➤ Φύση και Βιοποικιλότητα	15 Σεπτεμβρίου 2016
➤ Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση	15 Σεπτεμβρίου 2016
<i>Προπαρασκευαστικά έργα</i>	20 Σεπτεμβρίου 2016

7. Περισσότερες πληροφορίες

Τα έγγραφα που αφορούν την παρούσα πρόσκληση, καθώς και περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ανωτέρω πρόγραμμα μπορείτε να αναζητήσετε στην ιστοσελίδα του προγράμματος:

<http://ec.europa.eu/environment/life/funding/life2016/index.htm>

Επίσης, οι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν να απευθύνουν τα ερωτήματά τους στο **Εθνικό Σημείο Επαφής** (national contact point):

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

-για το Περιβάλλον: Γιώργος Πρωτόπαπας, g.protopapas@prv.ypeka.gr, 210-5241903

-για την Δράση για το Κλίμα: Δημήτρης Νιαβής, d.niavis@prv.ypeka.gr, 210-8665998

8. Σύμφωνη γνώμη Επιτροπής άρθ.4 παρ.2β ν.3345/2005

Τέλος, σας υπενθυμίζουμε ότι για τη συμμετοχή σας στο ανωτέρω πρόγραμμα, εφόσον προϋποτίθεται για την υλοποίησή του εταιρική σχέση με αντίστοιχους οργανισμούς της αλλοδαπής, πρέπει να τηρούνται οι

προϋποθέσεις του άρθρου 219 παρ.3 του ν.3463/2006 (για τους δήμους) και τις όμοιες διατάξεις του άρθρου 203 παρ.1 του ν.3852/2010 (για τις περιφέρειες).

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για περαιτέρω πληροφορίες και διευκρινίσεις.

**Η ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
Κ.Α.Α.
Ο ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΗΣ**

Ν.ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1) Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Αμαλιάδος 17, Τ.Κ.11523 ΑΘΗΝΑ

2) Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του

**Υπουργείου Εσωτερικών και
Διοικητικής Ανασυγκρότησης -
Τομέας Εσωτερικών**

Κοραή 4, Τ.Κ.10564, Αθήνα

3) ΕΟΕΣ ΑΜΦΙΚΤΥΟΝΙΑ

Βύρωνος 29, Τ.Κ. 10558 Αθήνα

(E-mail: amfiktio@otenet.gr)

4) ΕΟΕΣ ΕΥΞΕΙΝΗ ΠΟΛΗ

Σ. Πέτρουλα 3, ΤΚ 13341 Άνω Λιόσια

(E-mail: epolis@efxini.gr)

5) ΠΕΔ της Χώρας

6) Ελληνική Εταιρεία Τοπικής

Ανάπτυξης & Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ ΑΕ.),

Μυλλέρου 73-77, Τ.Κ. 104 36 ΑΘΗΝΑ

(E-mail: info@eetaa.gr)

7) Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα

Βασ.Σοφίας 2, Τ.Κ 10674 Αθήνα

Αναπληρωτή Επικεφαλής της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
στην Ελλάδα, κ. Α. Περουλάκη

(E-mail: Argyris.Peroulakis@ec.europa.eu)

8) Γραφείο Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ελλάδα

Λεωφ. Αμαλίας 8, Τ.Κ 10557 Αθήνα

(E-mail: epathinai@europarl.europa.eu)

Προϊστάμενο και επικεφαλής του Γραφείου, κ. Λ. Αντωνακόπουλο

(E-mail: leonidas.antonakopoulos@europarl.europa.eu)

**9) Πανεπιστήμιο Πειραιώς-Βιβλιοθήκη, Επικεφαλής Κέντρων
Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης**

Καραολή και Δημητρίου 80, Τ.Κ. 18534 Πειραιάς

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού, κ. Π. Κουρουμπλή
2. Γραφείο Υφυπουργού, κ. Γ. Μπαλάφα
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα, κ. Κ. Πουλάκη
4. Όλες τις Γενικές Δ/σεις του Υπουργείου μας
5. Δ/ση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (με την παράκληση να αναρτηθεί στο site του Υπουργείου, στη διαδρομή: Το Υπουργείο-Πολιτικές και δράσεις-Διεθνή & Ευρωπαϊκά Θέματα ΟΤΑ-Δελτίο Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεμάτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης)
6. Δ/ση Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης
  - Τμήμα Αναπτυξιακών Προγραμμάτων και Κρατικών Ενισχύσεων